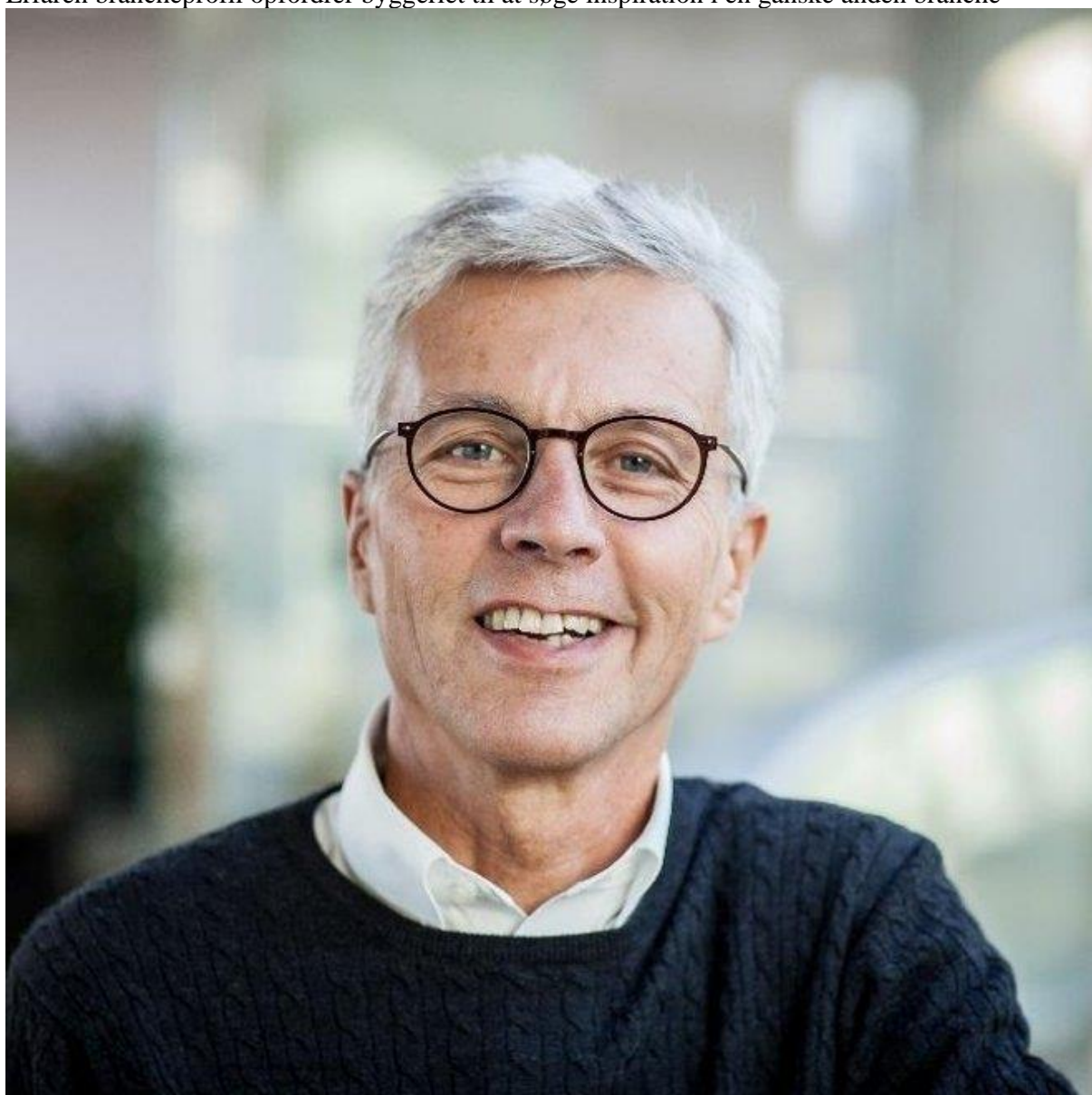

Otte veje til flere hænder: Her har de knækket koden

Erfaren brancheprofil opfordrer byggeriet til at søge inspiration i en ganske anden branche

Åge Staghøj er oprindeligt udlært tømrer og i dag bygherrerådgiver hos Rambøll. Foto: Rambøll

Af [Tine Bielefeldt](#) 30. oktober 2023 13:25

Åge Staghøj har spekuleret i en rum tid. Med mange års erfaring fra byggebranchen har han på nærmeste hold bevidnet, hvordan manglen på først lærepladser og nu lærlinge har udfordret fremdriften i byggeriet, og faktisk mener han ikke, at problemet behøver være så svært at løse. Hvis alle parter vel at mærke gør en indsats.

– Jeg oplever, at mange for tiden efterlyser lærlinge, men det er ikke alle, der er lige gode til selv at oprette lærepladser, fortæller den Rambøll-ansatte bygherrerådgiver, der i øjeblikket er beskæftiget på Nordhavnstunnellen.

Han understreger, at han ikke er interesseret i at pege fingre, men hvis han var, var det ikke langt, han skulle pege for at udpensle problematikken.

– På Nordhavnstunnellen, hvor Vejdirektoratet er bygherre, er der i kontrakten med konsortiet BESIX-MTH JV stillet krav om, at der etableres mindst 48 nye lærlingeårsværk, men lærlingene er svære at finde, og man er tilbøjelig til at spørge, om man ikke kan gøre noget andet i stedet, forklarer Åge Staghøj.

Var det op til ham, blev svaret et klart nej.

– Og man fristes jo til at spørge, hvor mange lærepladser totalentreprenøren selv har udbudt, for som regel er det SMV-virksomhederne, der opretter lærepladser, mens totalentreprenøren, der efterlyser lærlingene, ikke selv gør så meget, lyder skudsmålet.

Åge Staghøj er dog langt mere interesseret i at pege på løsninger end på syndere, og med tolv konkrete forslag mener han kunne bidrage til netop det.

Fod på finansieringen i fiskeriet

Inspirationen til Åge Staghøjs løsningskatalog er samlet gennem en årrække i byggebranchen, men derudover er det en helt anden og ganske overraskende branche, han fremhæver.

– For et års tid siden kom jeg til at kigge på fiskeribranchen og blev meget inspireret. Der har de simpelthen kigget på hinanden og sagt “gør vi ikke noget, så dør hele branchen”, og i fællesskab fandt branchen ud af, hvordan man skulle finansiere oprettelsen af lærepladser, forklarer Åge Staghøj, der fremhæver netop finansiering som afgørende.

– Det koster jo noget at oprette en læreplads - det er ikke en ressource, man som virksomhed får ind fra dag et, og for de små håndværksmestre er det en betydelig finansiering. Det samme gælder på kutterne i fiskeriet, siger han.

Det bekræfter Ivan Krarup Jensen, underdirektør for medlemsservice i Danmarks Fiskeriforening.

– For de små skibe blev det for dyrt med praktikpladser, så i midten af 90'erne lavede Fiskeriforeningen og 3F en model, hvor man bruger afgiftsmidler til at finansiere lærlingeløn. Det betyder, at vi har kunnet stille praktikpladsgaranti, og formelt er alle lærlinge ansat hos os. Vi samarbejder med North Sea College, som sørger for at finde en plads og udbetale løn, forklarer han.

Havde vi ikke lavet den her aftale, så er jeg overbevist om, at manglen på unge mennesker i fiskeriet havde været langt mere alvorlig i dag

Ivan Krarup Jensen, underdirektør i Danmarks Fiskeriforening

Ifølge Ivan Krarup Jensen fungerer modellen, fordi den økonomiske byrde fordeles på hele branchen gennem den i fiskeriets tilfælde lovbestemte fiskeafgiftsfond. Dermed bidrager alle til uddannelsen af næste generation, og underdirektøren er ikke i tvivl om, at aftalen har haft afgørende indflydelse for dansk fiskeri.

– For tiden mærker vi som alle andre, at der er mangel på lærlinge, men havde vi ikke lavet den her aftale, så er jeg overbevist om, at manglen på unge mennesker i fiskeriet havde været langt mere alvorlig i dag, siger han.

Forpligtende partnerskaber

Ifølge Åge Staghøj er finansieringsaftalen dog bare en af to afgørende grunde til at lade sig inspirere af fiskeriet.

– Kunne vi blive enige om finansiering på brancheniveau, så ville det være en stærk start, men forudsætningen og derfor det allervigtigste er, at man har mod til at indgå i forpligtende partnerskaber. Partnerskaber er afgørende for at etablere en supply chain og fastlægge, hvem der betaler, og hvem der løber risikoen, lyder det.

– Vi har en branche, hvor skolerne, politikerne og virksomhederne hver især arbejder alene, mens fagforeningen lidt polemisk sagt står på sidelinjen og kritiserer,

Åge Staghøj, bygeherrerådgiver Rambøll

Ifølge Åge Staghøj kommer byggeriets mangel på partnerskaber til udtryk i stort set alle led af fødekæden.

– Vi har en branche, hvor skolerne, politikerne og virksomhederne hver især arbejder alene, mens fagforeningen lidt polemisk sagt står på sidelinjen og kritiserer, siger han og uddyber:

– Alle vil egentlig det samme, men der opstår hele tiden et gab et eller andet sted, hvad end det er mangel på lærlinge eller mangel på lærepladser. At politikerne investerer i erhvervsskolerne, betyder ikke nødvendigvis flere lærepladser men i stedet flere undervisere og nye maskiner.

Selvom Åge Staghøj grundlæggende glæder sig over, de 300 mio. kr., et folketingsflertal i sommer afsatte til at styrke landets erhvervsuddannelser, er han ikke overbevist om, at de vil blive brugt bedst muligt.

– Vi får ikke noget ud af at investere en masse penge i nye maskiner ude på erhvervsskolerne, og set fra et brancheperspektiv er det måske vigtigere, at virksomhederne får nye maskiner – så hvorfor ikke motivere virksomhederne til at stille maskiner til rådighed for ved at tilbyde en maskintakst, og så kan skolerne tage ud på virksomhederne og undervise eleverne i maskinerne, foreslår Staghøj i stedet.

Helt overordnet lyder Rambøll-profilens opfordring altså, at branchen via forpligtende partnerskaber tager et fælles ansvar for at uddanne de næste generationer, og ifølge Åge Staghøj bør byggeriets parter hurtigst muligt kalde til "pavemøde".

– Alle er nødt til at gøre noget for at løse det her, så de skal ikke komme ud, før der kommer hvid røg op.

De otte forslag

1. Der skal etableres en række brancheorienterede partnerskaber, der tager ansvaret for, at Danmark får uddannet den kvalificerede arbejdskraft, vi har brug for til den grønne omstilling og i et fortsat velfærdssamfund.
2. Der skal etableres forsøg, hvor virksomheder mod betaling stiller moderne maskiner og anlæg til rådighed for undervisningen.
3. Der skal etableres attraktive campus på erhvervsskolerne.
4. Der skal etableres efteruddannelse, så faglærernes pædagogiske kompetencer kan matche den digitalt indfødte ungdoms forventninger til undervisningen.
5. Undervisningstrekanten skal bestå af erhvervsskolerne, virksomhederne og 3D-simulatorer.
6. Lærlingene skal have mulighed for at gennemføre et praktikophold på Færøerne, i Grønland, i Norge eller et andet EU-land, eller et uland.
7. Virksomhederne skal have mulighed for at tiltrække lærlinge fra andre lande.
8. Enhver lærling skal have mulighed for en videre uddannelseskariere

[I artiklen her](#) kan du finde Åge Staghøjs uddybning af forslagene.

Luk

[I artiklen her](#) kan du finde Åge Staghøjs uddybning af forslagene.

Partnerskaber, pædagogik og maskiner i brug: Bygherrerådgiver kalder på nytænkning

Fra mangel på lærepladser til mangel på lærlinge. Bygherrerådgiver kalder på nytænkning, hvis kabalen skal gå op i fremtiden. Arkivfoto: John Ehbrecht

Af [Tine Bielefeldt](#) 30. oktober 2023 13:25

Med otte konkrete forslag opfordrer bygherrerådgiver Åge Staghøj til, at branchen i fællesskab tager ansvar for, at der også i fremtiden vil være hænder nok i byggeriet.

– Vi har en branche, hvor skolerne, politikerne og virksomhederne hver især arbejder alene, mens fagforeningen lidt polemisk sagt står på sidelinjen og kritiserer, siger Åge Staghøj om den nuværende situation.

I [artiklen her](#) fortæller bygeherrerådgiveren om baggrunden for de otte konkrete forslag, han mener, kan afhjælpe problemet med manglende faglærte, mens han nedenfor folder samtlige forslag ud med tilhørende begrundelser.

1. Der skal etableres en række brancheorienterede partnerskaber, der tager ansvaret for, at Danmark får uddannet den kvalificerede arbejdskraft, vi har brug for til den grønne omstilling og i et fortsat velfærdssamfund.

Åge Staghøj: Erfaringerne viser, at når virksomhederne, skolerne, folketinget og interesseorganisationerne tager et ansvar, så kan det lykkes at uddanne de kvalificerede lærlinge, der er brug for, og endda tiltrække personer fra de 20pct. af en årgang, der normalt ikke kommer i gang med en formel uddannelse. Fiskeribranchen er kommet langt, og stiller sig gerne til rådighed for andre branche, der skal i gang med at lave nationale partnerskaber

2. Der skal etableres forsøg, hvor virksomhederne stiller moderne maskiner og anlæg til rådighed for undervisningen. Til gengæld kan virksomhederne opnå en betaling for at stille moderne udstyr til rådighed for erhvervsskolerne.

Åge Staghøj: De fleste lærlinge er beskæftiget i små og mellemstore virksomheder. Erfaringerne viser, at virksomhederne gerne opretter lærepladser, når det er økonomisk attraktivt. Når virksomhederne kan opnå betaling for at stille moderne udstyr til rådighed i undervisningen, så forøges antallet af virksomheder, der kan oprette lærepladser. Til gengæld kan mange erhvervsskoler formodentlig spare ca. 500 hundrede millioner til indkøb af udstyr, der kun bruges få timer dagligt.

En del unge kan mod betaling inddrages i faglærernes efteruddannelse, lyder et af Åge Staghøjs forslag. Foto: Rambøll

Yderligere vil der kunne etableres et stærkt fagligt miljø, når faglærerne gennemfører en del af værkstedsundervisningen sammen med dygtige håndværkere på virksomhederne. Det vil også være attraktivt for lærlinge at få "hans on" på maskiner og anlæg, som de mest innovative og konkurrencedygtige virksomheder stiller til rådighed for undervisningen.

3. Der skal etableres attraktive campus på erhvervsskolerne.

Åge Staghøj: Lærlingene efterspørger et campusmiljø, der kan matche gymnasierne, University College og universiteterne. Derved kan det forventes, at flere vil gennemføre en lærlingeuddannelse.

4. Der skal etableres efteruddannelse, så faglærernes pædagogiske kompetencer kan matche den digitalt indfødte ungdoms forventninger til undervisningen.

Åge Staghøj: En del unge kan mod betaling inddrages i faglærernes efteruddannelse, fordi en del unge har et kendskab til brug af mange digitale platforme, der er attraktive i planlægningen og gennemførelse af faglærernes efteruddannelse.

5. Undervisningstrekanten skal bestå af erhvervsskolerne, virksomhederne og interaktive 3D-simulatorer.

Åge Staghøj: Piloter, læger, og terminalkranførere mfl. har flere årtiers gode erfaringerne med uddannelse og træning i interaktive computerbaserede 3D-simulatorer. Derved kan mange forskellige læringsstile anvendes, til betydelig gavn for ordblinde.

Samtidig kan mange flere deltage i undervisningen, fordi simulatorerne er tilgængelige døgnet rundt på computere og smartphones. Konceptet med undervisningstrekanten kan blive en eksportvare til ilande og ulande, der vil uddanne lærlinge i den grønne omstilling af produktionen. Til genopbygningen af Ukraine kan det undersøges om uddannelsestrekanten kan være en genvej.

6. Lærlingene skal have mulighed for at gennemføre et praktikophold på Færøerne, i Grønland, i Norge eller et andet EU-land eller et uland.

Åge Staghøj: Der er aktuelle muligheder for praktikophold uden for Danmark, men ordningen bruges i beskedent omfang. Det er attraktivt for lærlingene, hvis det systematisk sikres mulighed for praktikophold i udlandet. Universiteterne har med succes i århundreder systematisk udvekslet studerende over alle geografiske og kulturelle grænser.

7. Virksomhederne skal have mulighed for at tiltrække lærlinge fra andre lande.

Åge Staghøj: Virksomhederne mangler kvalificeret arbejdskraft nu. Det vil være attraktivt, hvis for eksempel en ufaglært fra udlandet kan komme i voksenlære tilknyttet en dansk

virksomhed og en erhvervsskole. Der er allerede flere muligheder, som dog bruges i beskedent omfang.

VUC skal lave en kompetenceafklaring af de ca. 100-300 udenlandske ufaglærte der kommer til Nordhavnstunnel. Hvad nu hvis den kompetenceafklaring kan vise en vej til at de ufaglærte kan opnå et svendebrev inden de er færdige her på Nordhavnstunnel i 2027? Det vil være en løsning, hvor alle kan blive vindere, men det kræver et partnerskab – ingen kan løfte den opgave alene.

8. Enhver læring skal have mulighed for en videre uddannelseskariere

Åge Staghøj: De fleste lærlinge oplever en læreplads som en blindgyde, en endestation. Her har ministeren (Mattias Tesfaye, (S), red) udtalt, at der skal skabes mulighed for, at lærlinge kan fortsætte med kurser og uddannelser, hvilket der formentlig er stor enighed om i Folketingets Uddannelsesudvalget, hvor erhvervsuddannelsernes fremtid drøftes.